

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

SİLGİR / TÜRKİYE

(Başvuru No. 60389/10)

KARAR

11. Madde • Barışçıl olarak toplanma özgürlüğü • Yasa dışı bir gösteriye katılmış ve A. Öcalan'ın fotoğrafının bulunduğu bir afiş sallamış olduğu için terör örgütü lehine propaganda yapması nedeniyle başvuranın iki yıl ve bir ay hapis cezasına mahkûm edilmesi (ceza çekilmiştir) • Zorunlu sosyal ihtiyacın ve orantılılığın bulunmaması

STRAZBURG

3 Mayıs 2022

Kesinleşme Tarihi
3 Ağustos 2022

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Silgîr/Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Carlo Ranzoni,

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Darian Pavli,

Saadet Yüksel,

Diana Sârcu

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türk vatandaşı Halit Silgîr'in ("başvuran"), 31 Ağustos 2010 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca Mahkemeye yapmış olduğu başvuruyu (no. 60389/10),

Sözleşme'nin 11. maddesine ilişkin şikâyeti Türk Hükümetinin ("Hükümet") bilgisine sunmaya ve başvurunun geri kalan kısmını kabul edilemez olarak açıklamaya ilişkin kararı,

Hükümetin görüşlerini,

Başvuranın gecikmeli sunulan görüşlerini ve Daire Başkanının, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 38. maddesinin 1. fıkrası ve 60. maddesi uyarınca, başvuranın avukatının verilen süreye uyulmaması hakkında gerekçe göstermemesi nedeniyle bu unsurların dosyaya eklenmemesine ilişkin 3 Ağustos 2018 tarihli kararını dikkate alarak,

29 Mart 2022 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Mevcut dava, başvuranın, A. Öcalan'ın fotoğrafının yer aldığı bir afişi salladığı, yetkili makamlar tarafından belirtilenlerden farklı yerlerde gerçekleştirilen yasa dışı bir gösteriye katılmış olması nedeniyle iki yıl ve bir ay hapis cezasına (ceza çekilmiştir) mahkûm edilmesi ile ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran, 1976 doğumludur ve Şanlıurfa'da ikamet etmektedir. Başvuran, Şanlıurfa Barosuna bağlı Avukat A. Dağdeviren tarafından temsil edilmektedir.

3. Hükümet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye temsilcisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

4. Başvuran, 9 Eylül 2005 tarihinde, Şanlıurfa'nın Viranşehir ilçesinde Demokratik Halk Partisi üyeleri tarafından düzenlenen bir gösteriye katılmıştır. Basın açıklamasından sonra göstericiler barışçıl bir şekilde dağılmışlardır.

5. Viranşehir Cumhuriyet savcısı, belirtilmeyen bir tarihte, Viranşehir Asliye Ceza Mahkemesi ("Asliye Ceza Mahkemesi") önünde, ilgiliyi, Türk topraklarının bir kısmının ayrılmasına teşvik etmeyi amaçlayan eylemlerde bulunmuş olması ve bu amaçla bir terör örgütü kurup yönetmiş olması nedeniyle 1999 yılında mahkûm edilen PKK (Kürdistan İşçi Partisi, yasa dışı bir örgüt) lideri A. Öcalan'ın bir fotoğrafının yer aldığı bir afişi, izin verilmemiş bir güzergâhta gerçekleştirilen yürüyüş sırasında sallamakla ve terör örgütü lehine propaganda yapmakla suçlamıştır. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun ("2911 sayılı Kanun") 23. maddesinin a), b) ve d) bentlerinde ve 28. maddesinin 1. fıkrasında yer alan suçtan başvuran hakkında bir iddianame sunmuştur.

6. Asliye Ceza Mahkemesi, 9 Haziran 2006 tarihinde, dosyadaki unsurların tamamını (isnat edilen fiili, başvuranın savunmasını, doğum belgesini ve adli sicil kaydını, cd transkript tutanağını ve olay tutanağını) kapsamlı ve objektif bir şekilde dikkate aldıktan sonra, başvuranı, 2911 sayılı Kanun'un 23. maddesinin a), b) ve d) bentlerinde ve 28. maddesinin 1. fıkrasında yer alan suçtan mahkûm etmiş ve iki yıl ve bir ay hapis cezasının yanı sıra 375 Türk lirası (yaklaşık 150 avro) para cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Asliye Ceza Mahkemesi, olay gününde başvuran ve diğer sanıkların, yetkililer tarafından belirlenenden farklı bir güzergâh seçerek ve kaymakamlığa haber vermeden, Cumhuriyet Meydanında bir basın açıklamasına katıldıklarını ve basın açıklamasının okunduğu sırada, başvuranın, A. Öcalan'ın bir fotoğrafının yer aldığı 100x15 cm boyutlarında siyah beyaz bir afiş salladığını kaydetmiştir.

7. Yargıtay, 24 Şubat 2010 tarihinde, kararın hapis cezasına ilişkin kısmını onamış ve para cezasına ilişkin kısmını bozmuştur. Kesin karar dosyaya 30 Nisan 2010 tarihinde eklenmiştir. Çağrı kâğıdı, 2 Haziran 2010 tarihinde başvurana tebliğ edilmiştir.

8. Başvuran, 18 Eylül 2010 tarihinden 18 Ocak 2012 tarihinde kadar cezasını çekmiştir.

HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İLGİLİ İÇ HUKUK UYGULAMASI

9. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun yasa dışı gösterilere ilişkin 6. maddesi, vali veya kaymakama, toplantı veya gösteri yürüyüşüne katılanların kullanacakları yer ve güzergâhı düzenleme yetkisini vermektedir.

10. Bu Kanun'un 10. maddesi, vali veya kaymakamın gösteriden en az kırk sekiz saat önce bilgilendirilmesi gerektiğini öngörmektedir. Bilgilendirme özellikle, gösterinin amacını, yerini, gününü ve aynı zamanda gösterinin başlayış ve bitiş saatlerini içerecektir.

11. 23. madde, a) ila l) bentlerinde, bir gösterinin yasa dışı kabul edildiği durumları belirtmektedir.

a) bendine göre, önceden bir bildirim yapılmamış veya bildirimde belirtilen başlangıç veya bitiş saatine uyulmamış gösteri yasa dışı kabul edilmektedir.

b) bendinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“(…) kanunların suç saydığı nitelik taşıyan afiş, pankart, döviz, resim, levha, araç ve gereçler taşınarak veya bu nitelikte sloganlar söylenerek veya ses cihazları ile yayınlanarak yapılan toplantılar veya gösteri yürüyüşleri [Kanuna aykırı sayılır].”

Son olarak, d) bendine göre, aynı Kanun’un 6 ve 10. maddeleri gereğince belirtilenlerden farklı yerlerde yapılan gösteri yasa dışı kabul edilmektedir.

12. Bu Kanun’un 28. maddesinin 1. fıkrası, kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşleri düzenleyen veya yönetenlerle bunlara katılanların, eylemleri ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılmalarını öngörmektedir.

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 11. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

13. Başvuran, Sözleşme’nin 10 ve 11. maddelerini ileri sürerek, hapis cezasına mahkûm edilmesinin, ifade özgürlüğünü ve toplantı özgürlüğünü ihlal ettiğinden şikâyet etmektedir. Olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018), şikâyeti Sözleşme’nin 11. maddesi açısından inceleyecektir. Bu madde aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarınca yukarıda anılan haklarını kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.”

14. Hükümet, bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

15. Mahkeme, başvurunun Sözleşme’nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve öte yandan, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

16. Başvuran, yerel mahkemeler önünde iddia ettiğinin aksine, söz konusu gösteriye katıldığını ve pankart salladığını, ancak herhangi bir eylemde bulunmadan ve kamu düzenini bozmadan basın açıklamasının okunmasının ardından olay yerinden ayrıldığını ifade etmektedir. İki yıl, bir ay hapis cezasına mahkûm edilmesinin, Sözleşme’nin 11. maddesi tarafından korunan toplantı özgürlüğü hakkını ihlal ettiğinin ileri sürmektedir.

17. Hükümet, somut olayda, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 23. maddesinin a), b) ve d) bentlerinin ve aynı zamanda 28. maddesinin, başvurana verilen cezaların yasal dayanağı olduğunu açıklamakta ve bu maddelerin, kanun kavramına içkin açıklık ve öngörülebilirlik gerekliliklerini karşıladığı kanaatine varmaktadır. Hükümet, müdahalenin, Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen meşru amacı izlediğini ileri sürmekte ve ihtilaf konusu tedbirin, 11. maddenin 2.

fıkrasında meşru olarak kabul edilen iki amacı, yani kamu düzeninin sağlanması ve başkalarının haklarının korunması amaçlarını izlediği kanaatine varmaktadır. Hükümete göre, somut olayda, başvuran yalnızca PKK lehine düzenlenen bir gösteriye katılmış olduğu için değil, aynı zamanda A. Öcalan'ın bir fotoğrafını sallamış olduğu için hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) İlgili Genel İlkeler

18. Mahkeme, toplantı özgürlüğü hakkının, demokratik bir toplumun temellerinden biri olan ifade özgürlüğü hakkı gibi, böyle bir toplumda temel bir hak olduğunu hatırlatmaktadır. Dolayısıyla, bu hak kısıtlayıcı bir yoruma tabi tutulmamalıdır (*Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], no. 37553/05, § 91, AIHM 2015 ve *Kemal Çetin/Türkiye*, no. 3704/13, § 37, 26 Mayıs 2020).

19. Mahkemeye göre, her türlü müdahale, “zorunlu sosyal ihtiyaca” karşılık gelmelidir; “gerekli” kelimesi, “yararlı” ya da “uygun” gibi ifadelerin esnekliğine sahip değildir. Genel menfaat kapsamında belirli bir kısıtlama getirmek için “zorunlu sosyal ihtiyacın” bulunup bulunmadığını değerlendirme görevi öncelikle ulusal mercilere aittir. Şayet Sözleşme, söz konusu makamlara bu bağlamda belirli bir takdir yetkisi verdiği takdirde, makamların yapacakları değerlendirme, hem kanuna hem de bağımsız mahkemeler tarafından verilen kararlar da dâhil olmak üzere, bunu uygulayan tüm kararlara ilişkin olarak Mahkemenin denetimine tabi tutulmaktadır.

20. Mahkeme, denetimini uygularken, kendisini yetkili ulusal mahkemelerin yerine koymakla değil, bu mahkemelerin takdir yetkileri gereğince verdikleri kararları, Sözleşme'nin 11. maddesi açısından denetlemekle görevlidir. Buradan, Mahkemenin davalı Devletin bu takdir yetkisini iyi niyetle, özenle ve makul şekilde kullanıp kullanmadığını araştırmakla yetinmesi gerektiği anlaşılmamaktadır: Mahkemenin ihtilaf

konusu müdahalenin “izlenen meşru amaçla orantılı” ve müdahaleyi haklı göstermek için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin “uygun ve yeterli” olup olmadığını belirlemek için davanın tamamı ışığında, bu müdahaleyi değerlendirmesi gerekmektedir. Böylelikle Mahkeme, ulusal makamların, ilgili olay ve olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak, Sözleşme’nin 11. maddesi tarafından ortaya konulan ilkeler uyarınca kurallar uyguladıkları konusunda ikna olmalıdır (diğer kararlar arasında bk. yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], § 143, *Lashmankin ve diğerleri/Rusya*, no. 57818/09 ve 14 diğer başvuru, § 412, 7 Şubat 2017 ve *Adana TAYAD/Türkiye*, no. 59835/10, § 27, 21 Temmuz 2020).

21. Mahkeme ayrıca, Devletlerin yalnızca barışçıl toplanma hakkını korumaları gerektiği değil, aynı zamanda bu hakka kötü amaçlı dolaylı kısıtlamalar getirmekten kaçınmaları gerektiği konusunda herhangi bir şüphenin bulunmadığını hatırlatmaktadır. Mahkeme öte yandan, 11. maddenin, esasen, bireyi, korunan haklarını kullanmasına yönelik olarak kamu makamlarının her türlü keyfi müdahalesine karşı korumayı hedeflese bile, bu hakların etkin kullanımını sağlamak amacıyla pozitif yükümlükler de doğurabileceğini yeniden belirtmektedir (*Akarsubaşı/Türkiye*, no. 70396/11, 39, 21 Temmuz 2015 ve burada geçen içtihat).

b) İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

i. Müdahalenin varlığı

22. Mahkeme öncelikle, başvuranın, 2911 sayılı Kanun’un 23. maddesinin a), b) ve d) bentlerini ve 28. maddesinin 1. fıkrasını ihlal etmiş olduğu, yetkililer tarafından belirlenmeyen bir güzergâh seçerek ve kaymakamlığa haber vermeden Cumhuriyet Meydanında bir basın açıklamasına katılmış olduğu, A. Öcalan’ın bir fotoğrafının yer aldığı bir afiş sallamış olduğu ve sonuç olarak bir terör örgütü lehine propaganda yapmış

olduğu için iki yıl ve bir ay hapis cezasına mahkûm edildiğini tespit etmektedir. Mahkeme, tarafların, başvuranın toplanma özgürlüğü hakkını kullanmasına yönelik bir müdahale olduğuna itiraz etmediklerini belirtmektedir.

ii. Müdahalenin haklı gösterilmesi

23. Mahkeme, toplantı özgürlüğü hakkının kullanılmasına yapılan bir müdahalenin, “yasa ile öngörülmediği”, bir veya daha çok meşru amaç izlediği ve bu amaçlara ulaşmak için “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sürece, Sözleşme’nin 11. maddesini ihlal ettiğini hatırlatmaktadır.

24. Somut olayda, Hükümet, söz konusu müdahalenin, 2911 sayılı Kanun’un 23. maddesi ve 28. maddesinin 1. fıkrası tarafından öngörüldüğünü ve Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrası bağlamında kamu düzeninin sağlanması ve başkalarının haklarının korunması olmak üzere meşru bir amaç izlediğini ileri sürse de başvuran konu hakkında görüş bildirmemektedir.

Hükümet gibi Mahkeme de ihtilaf konusu müdahalenin Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrası anlamında meşru bir amaç izlediğini tespit etmektedir.

25. Mahkeme, terör örgütü lehine propaganda suçunun yerel mahkemeler tarafından yorumlanmasının, olayların meydana geldiği dönemde başvuran tarafından makul bir şekilde öngörülebilir olup olmadığı sorusuna ilişkin olarak, Viranşehir Ağır Ceza Mahkemesinin, başvuranın 9 Eylül 2005 tarihli gösteriye katıldığını ve 2911 sayılı Kanun’un 23. maddesinin a), b) ve d) bentlerinde ve 28. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen suçları işlediğini değerlendirdiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla başvuran, yetkili makamlar tarafından belirlenenden farklı bir yerde düzenlenen yasa dışı bir gösteriye katıldığı ve A. Öcalan’ın bir fotoğrafını salladığı için, terör örgütü lehine propaganda yapmış olmaktan suçlu bulunmuştur.

26. Mahkeme, yerel mahkemelerin kararlarının, başvurana isnat edilen eylemlerin terör örgütü lehine propaganda olarak değerlendirilmesine yönelik nedenleri ayrıntılı vermediğini kaydetmektedir ve sonuç olarak Mahkemenin,

yeterli bir yasal dayanağın varlığına ve öngörülebilirlik gerekliliğinin karşılandığına ilişkin şüpheleri bulunmaktadır (taraflar arasında tartışma bulunmamasına ilişkin olarak bk. *Agit Demir/Türkiye*, no. 36475/10, 7 ve 73, 27 Şubat 2018).

27. Mahkeme, aşağıda belirtilen nedenlerle, başvuranın 2911 sayılı Kanun'un 23. maddesinin a), b) ve d) bentleri ve 28. maddesinin 1. fıkrası uyarınca mahkûmiyetinin hukuka uygunluğu konusunda kesin bir sonuca varmak zorunda olmadığı kanaatindedir (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Gülcü/Türkiye*, no. 17526/10, § 108, 19 Ocak 2016).

28. Söz konusu hükümler, kanuna aykırı düzenlenen bir gösteriye katılmayı hapis cezası ile cezalandırmaktadır. Mahkeme, somut olayda, yukarıda belirtilen hükümler bağlamında gösterinin üç gerekçe ile yasa dışı olarak değerlendirildiğini kaydetmektedir: Öncelikle önceden bir bildirimin yapılmaması (a) bendi); ardından yasa dışı kabul edilen bir pankartın kullanılması nedeniyle (b) bendi); son olarak gösterinin düzenlendiği yer nedeniyle. Asliye Ceza Mahkemesinin kararı, b) bendi konusunda, yalnızca başvuranın A. Öcalan'ın afişini taşıdığından bahsetmektedir.

29. Dolayısıyla Mahkeme, mevcut davada, başvuranın, yetkili makamlar tarafından belirlenenden farklı yerlerde düzenlenen yasa dışı bir gösteriye katıldığı ve A. Öcalan'ın bir resmini salladığı gerekçesiyle özellikle bir terör örgütü lehine propaganda yaptığı için iki yıl, bir ay hapis cezasına mahkûm edildiğini ve başvuranın hâlihazırda bu cezayı çektiğini gözlemlemektedir.

30. Ancak Mahkeme, içtihadına göre, bir gösteri sırasında A. Öcalan'ın fotoğrafını sallamanın, şiddet kullanmaya, silahlı direnişe veya başkaldırıya ya da somut olayda olduğu gibi, bir terör örgütü lehine propagandaya teşvik eden bir ifade şekli olarak değerlendirilemeyeceğini hatırlatmaktadır (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, yukarıda anılan *Agit Demir/Türkiye*, § 75 ve burada geçen içtihatlar).

31. Önceden bir bildirimin yapılmamasına, gösterinin yerine ve başvuranın basın açıklamasına katılmasına ilişkin olarak, dosyadaki unsurlardan, basın açıklamasının okunmasından sonra göstericilerin, herhangi bir eylem ve hatta kamu düzenini bozma tehdidi olmaksızın sakince dağıldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca idari makamların veya polisin, adliye veya çevresinde, trafik bağlamında dahi kamu düzenini sağlamak için müdahale etmelerini gerektirecek taşkınlıklar olmamıştır. Somut olayda olduğu gibi göstericiler tarafından şiddetin olmadığı durumda, Sözleşme'nin 11. maddesi tarafından güvence altına alınan toplantı özgürlüğünün kısıtlanmaması için kamu makamlarının barışçıl olarak toplanmalara karşı belirli bir tolerans göstermesi önemlidir. Bu nedenle Mahkeme, bu değerlendirmeler ışığında, yerel makamların, somut olayda olduğu gibi, barışçıl biçimde yapılan bir gösteriye karşı koymaları gerektiğinde, çatışan farklı menfaatler, yani başvuranın barışçıl şekilde gösteri yapma hakkı ile yerel makamların kamu düzenini koruma hakkı arasında denge sağlamakla yükümlü oldukları kanaatine varmaktadır (yukarıda anılan *Akarsubaşı/Türkiye*, §§ 42 ve 43).

32. Mahkeme, yukarıdakiler bağlamında, mevcut dava koşullarında, yukarıda belirtilen eylemler nedeniyle 2911 sayılı Kanun'un 23. maddesinin a), b) ve d) bentleri ve 28. maddesinin 1. fıkrası uyarınca başvurunu mahkûm ederek ulusal makamların, ilgilinin barışçıl olarak toplanma özgürlüğü hakkı ile izlenen meşru amaçlar arasında, içtihatları tarafından belirlenen kriterlere yeterli ve uygun bir şekilde denge kurmadıkları sonucuna varmaktadır (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Ergündoğan/Türkiye*, no. 48979/10, § 34, 17 Nisan 2018 ve *Fatih Taş/Türkiye* (no. 5), no. 6810/09, § 40, 4 Eylül 2018).

33. Mahkeme, bu değerlendirmeler ışığında, hem Hükümet tarafından ileri sürülen iddiaların hem ulusal mahkemeler tarafından ileri sürülen gerekçelerin, başvuranın cezai mahkûmiyetinin makul bir şekilde “zorunlu

sosyal ihtiyacı” karşıladığının değerlendirebilmesine imkân vermediği kanaatine varmaktadır.

34. Son olarak, müdahalenin orantılılığına ilişkin olarak Mahkeme, verilen cezaların niteliğinin ve ağırlığının da dikkate alınması gereken unsurlar olduklarını ve bu bağlamda, cezai yaptırımların ayrı bir gerekçelendirme gerektirdiklerine ilişkin içtihadını hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri*, § 146). Mahkeme, mevcut davada, başvuranın barışçıl bir gösteriye katılmış olduğu ve A. Öcalan’ın bir fotoğrafını sallamış olduğu için iki yıl, bir ay hapis cezasına mahkûm edildiğini ve bu cezanın 18 Eylül 2010 tarihinden 18 Ocak 2012 tarihine kadar infaz edildiğini tespit etmektedir. Mahkeme, özellikle ağır bir cezanın söz konusu olduğu kanaatine varmakta ve davalı Devlet tarafından ileri sürülen düzenin sağlanması ve başkalarının haklarının korunması gerekçelerinin herhangi bir zorunlu sosyal ihtiyaca karşılık gelmediğini değerlendirmektedir. Bu gerekçeler ilgili olsalardı bile, şikâyet edilen müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olduğunu göstermeye yetmezlerdi. Mahkeme, ulusal makamların takdir yetkisine bakılmaksızın, başvuranın toplantı özgürlüğü hakkına getirilen kısıtlamalar ile izlenmiş olabilecek herhangi bir meşru amaç arasında makul bir orantılılık bağı bulunmadığını değerlendirmektedir (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Navalnyy/Rusya* [GC], no. 29580/12 ve 4 diğer başvuru, § 146, 15 Kasım 2018). Mahkeme öte yandan, söz konusu cezanın, Sözleşme’nin 11. maddesi tarafından güvence altına alınan gösteri yapma hakkının ilgili tarafından kullanılması üzerinde “caydırıcı etkiye” sahip olacak nitelikte olduğu kanaatine varmaktadır (bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, *Akarsubaşı ve Alçiçek/Türkiye*, no. 19620/12, § 36, 23 Ocak 2018).

35. Yukarıdakiler ışığında ve demokratik bir toplumda barışçıl toplanma özgürlüğünün tuttuğu önemli yer dikkate alındığında (yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], § 142) Mahkeme, başvuranın

mahkûmiyetinin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sonucuna varmaktadır.

36. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

37. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

38. Başvuran, adil tazmin talebini verilen süre içinde sunmamıştır.

39. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme’nin 41. maddesi bağlamında, başvuran tarafa herhangi bir miktar ödenmesine gerek olmadığı kanaatindedir (*Karoussiotis/Portekiz*, no. 23205/08, § 94, AİHM 2011 (alıntılar)).

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Adil tazmine ilişkin talebin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü’nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 3 Mayıs 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan